

Van	Het college van burgemeester en wethouders
Aan	De gemeenteraad
Datum B&W vergadering	27 augustus 2024
Zaaknummer	879793
Portefeuillehouder	Mevrouw H.B. Boudewijnse
Onderwerp	Voortgangsbericht warmtenet Muiderberg

1. Kennisnemen van

de voortgang bij de ontwikkeling van het warmtenet in Muiderberg en van de geplande vervolgstappen.

2. Inleiding

Op 14 februari 2024 heeft uw raad unaniem ingestemd met het voorstel 'Gemeentelijke rol warmtenet Muiderberg', zaaknummer 726625. Daarin zijn de stappen geschetst voor een grotere gemeentelijke betrokkenheid bij de ontwikkeling en financiering van het warmtenet in Muiderberg. Die stappen gaan gepaard met verschillende momenten van nadere besluitvorming. Het college heeft toegezegd de raad regelmatig te berichten over de voortgang. Door middel van deze raadsmededeling geeft het college invulling aan deze toezegging. In de loop der tijd zullen nog meer voortgangsberichten volgen.

3. Kernboodschap

Op dit moment wordt op verschillende parallelle sporen uitvoering gegeven aan de ontwikkeling van het warmtenet in Muiderberg, zoals geschetst in het raadsvoorstel van februari jl. Zoals aangekondigd neemt de gemeente hierbij een duidelijke positie in als toekomstig mede-eigenaar. Die rolneming komt ook tot uitdrukking in de ontwerp- en realisatiefase.

Waar staan we nu?

- In maart hebben Energiecoöperatie Wattnu, Warmtebedrijf Muiderberg en gemeente Gooise Meren een intentieovereenkomst getekend voor het gezamenlijk ontwikkelen van het warmtenet in Muiderberg.
- De planning voor de realisatie van het warmtenet en de planning voor de rioolrenovatie in Muiderberg zijn verder uitgewerkt en gedetailleerd.
- Warmtebedrijf Muiderberg werkt met man en macht en met de inzet van vele vrijwilligers aan het realiseren van de volloop. Tot nu toe (16 augustus) heeft 61 procent (706 aansluitingen) de intentieverklaring getekend. Voor de volloop van 73 procent zijn 850 aansluitingen nodig.
- We werken aan de verdere invulling van een projectorganisatie voor de volgende stappen in het proces: ontwerp, opweklocatie, governance, participatie, financiering etc. Dit alles ter voorbereiding op de volgende besluitvormingsmomenten in het proces.
- De afgesproken peildatum voor de volloop is 30 september. De komende weken staan nog diverse acties op stapel om alle huishoudens in Muiderberg te bereiken. Van de huishoudens die zijn bereikt heeft ongeveer 80 procent de intentieverklaring getekend.
- Warmtebedrijf Muiderberg heeft met succes een aanvraag ingediend bij het onlangs gelanceerde landelijke ontwikkelfonds voor coöperatieve warmtenetten, dat wordt beheerd door Energie Samen. Daardoor beschikt het warmtebedrijf over een ontwikkelbudget (in tranches vrij te geven) van in totaal één miljoen euro. De geplande ontwikkeling door de gemeente kan daarmee lager uitvallen en pas later nodig zijn. Het totaal van het benodigde

ontwikkelfond verandert niet; het streven van de gemeente is te komen tot één gezamenlijke projectstructuur.

Welke ontwikkelingen zien we?

- De koppelkans vraagt extra aandacht. De complexiteit van de gelijktijdige uitvoering (aanleg warmtenet combineren met rioolrenovatie) vraagt om nadrukkelijke regie van de gemeente bij ontwerp en realisatie van ondergrondse infrastructuur.
- Bij de vergunningstrajecten bij hogere overheden (bronvergunning en opweklocatie) is gebleken dat de gemeente meer moet bijspringen om de procedures te bespoedigen, voortbouwend op een intentieverklaring van eind 2021 tussen Rijkswaterstaat, het waterschap, de gemeente en Warmtebedrijf Muiderberg.
- Op landelijk niveau wordt het belang van kleinschalige coöperatieve warmtenetten steeds meer onderkend, onder meer naar aanleiding van de negatieve berichtgeving over commerciële warmtenetten in enkele grote steden. Op dit moment ontwikkelt het Rijk instrumenten om de ontwikkeling van collectieve warmtenetten beter te ondersteunen, waaronder het genoemde ontwikkelfonds (inmiddels operationeel), een garantiefonds (nog in ontwikkeling) en/of een toekomstige staatsdeelneming in collectieve warmtenetten (nog in onderzoek). Deze instrumenten en de onderliggende erkenning van het belang van collectieve oplossingen hebben een gunstig effect op de kansen voor het warmtenet in Muiderberg.
- De intentieverklaringen die Warmtebedrijf Muiderberg gebruikt om de interesse van inwoners vast te leggen zijn een eerste indicatie voor de volloop. De intentieverklaringen moeten worden omgezet in leveringscontracten; deze zijn nodig om de risico's voor de gemeente beheersbaar te houden. Ook externe financiers stellen eisen aan de overeenkomsten met eindgebruikers.

Wat zijn de vervolgstappen?

- Het college zal begin 2025 een besluit nemen over de dan nog benodigde ontwikkeling (stap 2 in het stappenplan) en over de vervolgstappen; uw raad wordt hierbij gevraagd om wensen en bedenkingen, zoals aangegeven in het processchema bij het raadsvoorstel van februari. College en raad geven hiermee aan of er voldoende vertrouwen is in de volloop.
- Het borgen van de voortgang bij het ontwerp en bij de realisatie van het warmtenet en de verantwoordelijkheid van de gemeente voor de ondergrond brengt met zich mee dat de gemeente hier een groot deel van het uitvoerende werk zal aansturen en coördineren. Een deel van de ontwerp- en ontwikkeluren valt daarmee onder regie van de gemeente. De betreffende kosten blijven onderdeel van de begrote ontwikkelkosten en moeten t.z.t. worden verrekend. Afspraken hierover tussen Warmtebedrijf Muiderberg en de gemeente worden op dit moment gemaakt; het college komt op korte termijn met een voorstel hiervoor en geeft daarbij ook inzicht in de bijbehorende verschuiving van investeringen en risico's.
- Het voorgenomen collegebesluit over de ontwikkeling komt zoals gezegd iets later dan in het raadsvoorstel van februari 2024 is geschetst. Hiervoor is ruimte ontstaan doordat de lening van de gemeente later in het proces nodig is. Deze aanpassing heeft daarom waarschijnlijk geen invloed op de rest van de planning. De raad zal hierbij gevraagd worden om wensen en bedenkingen.

4. Toelichting

De realisatie van een warmtenet in de Nederlandse context is een complex proces, waar gemeente Gooise Meren en Energiecoöperatie Wattnu steeds meer grip op krijgen. In het raadsvoorstel van februari jl. is door middel van een aantal processtappen gestuurd op het beheersen van de risico's én het borgen van de voortgang. Dit is ook bij de geschetste vervolgstappen het uitgangspunt.

Intentieovereenkomst

Conform de planning hebben Energiecoöperatie Wattnu, Warmtebedrijf Muiderberg BV en gemeente Gooise Meren op 22 maart een intentieovereenkomst getekend waarin de intenties en afspraken voor de verdere samenwerking bij de ontwikkeling van het warmtenet zijn vastgelegd.

Gelijktijdige uitvoering (koppelkans)

Gemeente en Wattnu spannen zich tot het uiterste in om de aanleg van het warmtenet zoveel mogelijk gelijktijdig te laten plaatsvinden met de geplande renovatie van de riolering in delen van Muiderberg. Het benutten van mogelijkheden voor gelijktijdige uitvoering (de 'koppelkans') leidt in principe tot lagere realisatiekosten en minder overlast voor bewoners, maar levert ook meer complexiteit op bij de uitvoering. De knelpunten in de ontwerpfase en bij het afstemmen van de plannings vragen meer aandacht dan verwacht; daarom neemt de gemeente meer verantwoordelijkheid in het coördineren van deze fase. Nog steeds lijkt handhaven van de koppelkans mogelijk, maar dit vergt van alle partijen veel inzet en flexibiliteit. Op dit moment wordt een collegevoorstel voor de gemeentelijke inzet tijdens de ontwerpfase verder uitgewerkt.

Vergunningstrajecten hogere overheden

Een prominentere rol voor de gemeente is ook gewenst bij de procedures voor de aanvraag van de bronvergunning (bij Rijkswaterstaat) en de vergunning voor de locatie (bij Rijksvastgoedbedrijf), conform de intentieovereenkomst die eind 2021 met Rijkswaterstaat, Waterschap AGV, gemeente Gooise Meren en Warmtebedrijf Muiderberg zijn gemaakt. Omdat dit voor het warmtenet voorwaardelijke processen zijn (het ontwerp kan pas definitief worden als de opweklocatie vaststaat), neemt de gemeente hierin het voortouw; zowel van de gemeente als van Warmtebedrijf Muiderberg wordt maximale inzet gevraagd.

Volloop en intentieverklaring bewoners

Ten behoeve van de volloop hebben Wattnu en de gemeente hard gewerkt aan de organisatie van een aantal bewonersbijeenkomsten. Vrijwilligers van Warmtebedrijf Muiderberg c.q. Wattnu leveren daarnaast veel inzet bij het persoonlijk benaderen van huishoudens. Nog niet alle huishoudens zijn benaderd; van de bereikte huishoudens heeft tachtig procent de intentieverklaring getekend.

De acties tot nu toe hebben geleid tot 460 intentieverklaringen van woningeigenaren (stand 16 augustus). Daar komen de huurwoningen van G&O bij: in totaal 246 woningen (geplande nieuwbouw niet meegerekend). De verwachting is dat het overgrote deel van de huurders van G&O zal kiezen voor het warmtenet, maar we gaan er ook van uit dat enkele huurders aanvankelijk niet meedoen. Het totale aantal aansluitingen op het warmtenet is daarmee op dit moment ca. 706. Dit is 61 procent van het totale aantal van 1163 mogelijke aansluitingen. Voor het gehanteerde risicoprofiel in de businesscase houden wij rekening met een volloop van 73% of meer. Voor de volloop van 73% zijn 850 aansluitingen nodig.

Op dit moment hanteert Warmtebedrijf Muiderberg een intentieverklaring die ten tijde van het raadsbesluit van januari al enige tijd in gebruik was. De intentieovereenkomsten geven een goede indicatie voor de volloop op basis waarvan de gemeente een definitief besluit kan nemen.

Vooralsnog ligt het proces van de volloop op basis van intentieverklaringen op schema. Een besluit over het beschikbaar stellen van de gemeentelijke ontwikkeling op basis van de volloop is in het tijdschema bij het raadsvoorstel gepland voor Q3 van 2024, ervan uitgaande dat dan de volloop 73 procent of hoger is. Omdat financiering van het ontwikkelfonds is verkregen wordt de gemeentelijke ontwikkeling lager en is deze pas op een later moment nodig. Het college wil begin 2025 op basis van de dan getekende intentieverklaringen een besluit nemen over de ontwikkeling, voor het bedrag dat dan nog nodig is. Op het moment dat de volloop niet wordt gehaald of onvoldoende 'hard' kan worden aangetoond, is het aan de raad om te beoordelen of het verloop van de volloop toch voldoende vertrouwen geeft om verder te gaan.

Financiën

In de periode sinds het raadsvoorstel van februari zijn er diverse ontwikkelingen geweest die invloed hebben op de geschetste stappen voor de financiering.

- De gemeente neemt meer initiatief in de ontwerpfase van het warmtenet, om daarmee de koppelkans zeker te stellen. Daarom is op korte termijn al een budget nodig voor ontwerp en engineering onder regie van de gemeente. De gemaakte kosten worden in onderling overleg verrekend met het warmtebedrijf. Een collegevoorstel hierover is in voorbereiding. Op basis van de volloop zal begin 2025 besloten worden over de rest van de ontwikkeling.
- Zoals hierboven aangestipt: de Rijksoverheid stelt via Energie Samen een landelijk **ontwikkelfonds** beschikbaar voor een beperkt aantal warmtebedrijven. De aanvraag van Warmtebedrijf Muiderberg is als een van de eerste gehonoreerd. Het gaat om een lening van 1 miljoen euro aan ontwikkelgeld, verdeeld over een aantal tranches. Dit nationale ontwikkelfonds was nog niet operationeel ten tijde van het raadsvoorstel. De toekenning betekent dat de ontwikkeling van 1,5 miljoen door de gemeente, waar in het raadsvoorstel sprake van is, waarschijnlijk niet in zijn geheel nodig is en dat kosten die op dit moment worden gemaakt uit het fonds kunnen worden betaald.
- Op dit moment wordt ook gesproken over een landelijk **garantiefonds** vanuit het Rijk. Zo'n garantiefonds zou een gunstig effect hebben voor Warmtebedrijf Muiderberg bij het aantrekken van vreemd vermogen. De landelijke besluitvorming hierover heeft nog niet plaatsgevonden.
- Het Rijk overweegt ook een structurele **staatsdeelneming** in toekomstige warmtenetten via Energie Beheer Nederland (EBN). De constructie is vergelijkbaar met de gebruikelijke staatsdeelnemingen in olie- en gaswinning en projecten voor mijnbouw en diepe geothermie. De staatsdeelnemingen zijn meestal in de orde van 5 tot 20 procent van de Capex. Onze verwachting is dat het nog een of twee jaar duurt voordat besloten wordt over de staatsdeelneming. Deze discussie heeft geen invloed op de aanleg en op de keuzes die nu gemaakt worden, maar wel op de uiteindelijke governance bij het beheer

van het warmtenet. Dit volgen wij nauwgezet.

5. Communicatie en participatie

In de afgelopen periode zijn drie informatiebijeenkomsten voor inwoners van Muiderberg georganiseerd, waarvan één specifiek voor huurders van G&O. De bijeenkomsten zijn goed bezocht. Op alle drie de avonden was de grondhouding positief. De complexiteit van de informatie blijft hoog; inwoners hebben soms het gevoel dat ze niet alles kunnen overzien. Naast de bewonersbijeenkomsten zijn er diverse artikelen gepubliceerd in de lokale en regionale pers. Warmtebedrijf Muiderberg bracht nieuwsbrieven uit en de websites van het warmtebedrijf en de gemeente zijn steeds geactualiseerd. Op de websites zijn ook de verslagen van de bewonersavonden terug te vinden, en een overzicht met veelgestelde vragen. Naar aanleiding van een breed verspreide brief van twee kritische inwoners van Muiderberg heeft Warmtebedrijf Muiderberg een uitgebreide inhoudelijke reactie gestuurd. Deze is ook op de website geplaatst. Daarnaast gaan vrijwilligers van Wattnu huis-aan-huis met inwoners van Muiderberg in gesprek om hun vragen over het Warmtenet te beantwoorden.

6. Vervolg

- Begin 2025 neemt het college een besluit over het dan nog benodigde deel van de geplande ontwikkellening. De raad wordt hierbij om wensen en bedenkingen gevraagd.
- Voor de overige stappen wordt verwezen naar het raadsvoorstel van februari jl.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Gooise Meren,

drs. E.M. Voorhorst,
Gemeentesecretaris

drs. H.M.W. ter Heegde
Burgemeester